

**T.C.
DANIŞTAY
10.DAİRESİ**

ESAS NO : 2021//3687

KARAR NO : 2025/1505

K. TARİHİ : 11.03.2025

DAVACI :A.... Ç....

DAVALI :Adalet Bakanlığı

VEKİLİ :Av.

DAVANIN KONUSU :Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Daire Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan **Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar**'ın 27. maddesinde yer alan *"Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder."* ibaresinin iptali istenilmektedir.

DAVACININ İDDİALARI :Dava konusu Standartlar'ın davalı idarenin internet sitesinde yayımlandığı 07/09/2020 tarihinden sonra tarafınca hazırlanan bilirkişi raporlarının incelendiği ve uyarma yaptırımının uygulandığı, dava konusu Standartlar'ın kendisine UETS üzerinden tebliğ edilmesi imkanı varken bunun yapılmadığı, ilanen bildirim yapılmasının işlemi sakatladığı, ilanda hangi kanun yollarına, hangi mercilere ne zaman başvurulacağının belirtilmediği, dava konusu genel düzenleyici işlemin geriye yönelik hüküm ve sonuç doğuramayacağı, yaptırıma esas bilirkişi raporlarının Standartlar'ın yayım tarihinden önce düzenlendiği, disiplin soruşturmasının dayanağı olmadığını anlayan idarenin, işlemlerin dayanağı olması amacıyla dava konusu düzenlemeyi hazırladığı, suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca hangi fiillerin suç sayıldığı ve bu fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde kanunda gösterilmesi; kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belirlenmiş olması gerektiği, 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nda yer almayan, bilirkişilerin "kusur oranı hesaplaması, yüzdelik kusur bildirmesi" fiillerinin, dava konusu düzenlemenin 27. maddesi ile bilirkişilerin cezalandırılması gereken fiiller hâline getirildiği, Anayasa'nın 38. maddesinin 1. fıkrası gereğince suç ve cezanın ancak kanunla belirlenebileceği, dava konusu düzenlemenin iptal edilmesi gerektiği ileri sürülmektedir.

DAVALININ SAVUNMASI :Savunma verilmemiştir.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ :

DÜŞÜNCESİ :Yasal düzenlemeleri aşar nitelikteki dava konusu düzenlemenin hukuka ve mevzuata aykırı olduğu, bu nedenle iptali gerektiği düşünülmektedir.

DANIŞTAY SAVCISI :

DÜŞÜNCESİ :Dava, bilirkişi olan davacının Bilirkişilik Kanununun 13/1-ç ve 13/2 maddeleri gereği uyarılmasına ilişkin 14/10/2020 tarih ve 2020/271 karar sayılı Antalya Bilirkişilik Bölge Kurul Başkanlığı işlemi ile bu işleme yaptığı itirazın reddine dair 18/11/2020 tarih ve 2020/418 karar sayılı Antalya Bilirkişilik Bölge Kurulu işleminin ve 08/09/2020 tarihinde Bilirkişi Daire Başkanlığının internet sitesinde yayımlanan "Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartların 27.'nci maddesinin iptali istemiyle açılmıştır.

6754 sayılı Bilirkişilik Kanununun 2/b maddesinde, **Bilirkişi**: Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde oy ve görüşünü sözlü veya yazılı olarak vermesi için başvurulmuş gerçek veya özel hukuk tüzel kişisi olarak ifade edilmiştir. 3. maddesinde; (1) Bilirkişinin, görevini dürüstlük kuralları çerçevesinde bağımsız, tarafsız ve objektif olarak yerine getireceği, (2) **Bilirkişinin, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamayacağı; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamayacağı**, (3) Genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı, (4) Bilirkişinin, kendisine tevdi olunan görevi bizzat yerine getirmekle yükümlü olup, görevinin icrasını kısmen yahut tamamen başka bir kimseye devredemeyeceği, hükme bağlanmıştır.

Aynı Kanunun 13. maddesinin 1. fıkrasında, **bilirkişilerin, sicilden ve listeden çıkarılacağı şartlar belirlenmiş, ç) bendinde; 3 üncü maddede belirtilen temel ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunulması hali** sayılmış, 2. fıkrasında da; birinci fıkranın (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen hâllerde ihlalin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımı yerine uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımının uygulanabileceği hükmü getirilmiştir. 14. maddesinin 1. fıkrasında ise; bilirkişilerin, görevleriyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladıkları raporların ilgili mevzuata uygunluğu bakımından bölge kurulları tarafından resen veya başvuru üzerine denetleneceği, 15. maddesinde de; Bölge kurulu kararlarına karşı, kararın tebliğ veya ilan tarihinden itibaren otuz gün içinde kararı veren bölge kuruluna itiraz edileceği, Bölge kurulunun itiraz üzerine verdiği kararlara karşı yetkili idare mahkemesine dava açılacağı, hükmüne yer verilmiştir. Anılan Kanun hükmüne dayanılarak hazırlanmış ve 03.08.2017 tarih ve 30143 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış olan **Bilirkişilik Yönetmeliği'nin**, 11'inci maddesinin 2. Fıkrasında, bilirkişinin görevlendirildiği konuda uzmanlık bilgisi ve tecrübesinin yeterli olmadığını, konunun kendi uzmanlık alanına girmediğini, varsa görevi kabulden kaçınmasını haklı kılacak mazeretini görevlendirmeyi yapan mercie bildirmekle yükümlü olduğu, **"Sicil ve listeden çıkarılma" başlıklı 48. maddesinde**; (1) Bilirkişilerin; a) Bilirkişiliğe kabul şartlarının kaybedilmesi veya sicile kabul tarihinde gerekli şartların bulunmadığının sonradan tespit edilmesi. b) Kanuni bir sebep olmaksızın bilirkişilik yapmaktan kaçınılması veya raporun belirlenen süre içinde mazeretsiz olarak verilmemesi. c) Bilirkişilik görevi ve bu görevin gerektirdiği etik ilkelerle bağdaşmayan, güven duygusunu sarsıcı tutum ve davranışlarda bulunulması. ç) Temel ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunulması. d) Bölge kurulu tarafından yapılacak performans değerlendirmeleri sonucunda yeterli bulunulmaması. e) Bilirkişilik süresinin dolmasına rağmen süresi içerisinde yenileme talebinde bulunulmaması. f) Bilirkişinin sicilden ve listeden çıkarılmayı talep etmesi. şartlardan birinin gerçekleşmesi hâlinde sicilden ve listeden çıkarılacağı, (2) Birinci fıkranın (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen hâllerde ihlalin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımı yerine uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımı uygulanabileceği, kurala bağlanmış, **"Denetim ve inceleme" başlıklı 59. maddesinde**; (1) bilirkişilerin, görevleriyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladıkları raporların mevzuata uygunluğu bakımından bölge kurulları tarafından resen veya başvuru üzerine denetleneceği, (2) görevlendirmeyi yapan merciin, görevlendirdiği bilirkişinin göreviyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladığı raporun mevzuata uygun olmadığına

ilişkin kanaat edinmesi durumunda, varsa dayanak bilgi ve belgeleri de ekleyerek, bu hususu bölge kuruluna bildireceği, (3) Bilirkişi raporlarının özel veya teknik bilgi yönünden içeriğine ilişkin bölge kurullarına başvuru yapılamayacağı, **60. maddesinde;** (1) Bölge kurullarının, bilirkişi raporlarının kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgelerde gösterilen usul ve esaslara uygun hazırlanıp hazırlanmadığı ile Daire Başkanlığı tarafından belirlenen rehber ilkelerle bağdaşıp bağdaşmadığı hususlarını denetleyeceği, (2) Bölge kurullarının, bilirkişi raporlarını özel veya teknik bilgi yönünden denetleyemeyeceği, (3) Bilirkişi raporlarına ilişkin yargı mercileri tarafından yapılacak denetimlerin bu Yönetmelik kapsamı dışında olduğu, **61. maddesinde;** (1) **Bölge kurulu başkanının, bilirkişilik temel ilkeleri ile etik ilkeleri ihlal ettiği iddia edilen bilirkişiler hakkında başvuru üzerine veya resen gerekli inceleme ve araştırmayı bizzat yapabileceği gibi bölge kurulu üyelerinden biri vasıtasıyla da yapabileceği,** Bölge kurulu başkanı veya görevlendirilen üyenin, bizzat veya istinabe suretiyle delilleri toplayacağı, gerekli gördüğü kimselerin beyanlarını alacağı ve yapacağı inceleme sonucunda hazırladığı raporu bölge kuruluna sunacağı, (2) Bilirkişi hakkındaki incelemenin, ivedilikle ve her halde başvuru veya resen incelemeye başlama tarihinden itibaren en geç altı ay içinde sonuçlandırılacağı, (3) Bölge kurulu başkanı veya görevlendirilen üyenin, inceleme sırasında yargı mercilerinden, kamu kurum ve kuruluşlarından, meslek odalarından, özel hukuk tüzel kişilerinden ve gerçek kişilerden inceleme konusuyla ilgili bilgi ve belge talep edebileceği, ilgililerce bu talebin yerine getirilmesinin zorunlu olduğu, **62. maddesinde;** (1) Bilirkişi raporlarının özel veya teknik bilgi yönünden içeriğine ilişkin bölge kurullarına yapılan başvuruların incelenmeksizin reddedileceği, bu yöndeki başvuruların görevlendirmeyi yapan merci ile bilirkişinin bağlı bulunduğu meslek kuruluşu veya görev yaptığı kuruluşlara gönderileceği, (2) Bilirkişiler hakkında yapılan denetim sonucunda 48 inci maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (ç) ve (d) **bentlerinde belirtilen şartlardan birinin gerçekleşmesi hâlinde sicilden ve listeden çıkarma kararı verileceği,** (3) Bilirkişiler hakkında yapılan denetim sonucunda 48 inci maddenin birinci fıkrasının (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen hâllerde ihlalin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımı yerine **uyarmaveya** bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımı uygulanabileceği, (4) Bilirkişilik sicili ve listesinde kayıtlı olmayıp da 50 nci maddenin dördüncü fıkrası uyarınca görevlendirilenler ile listeye kaydolmaktan muaf tutulanların, temel ilkeler ile etik ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunduklarının tespit edilmesi hâlinde, görevlendirmeyi yapan merciin yetki çevresinde bulunan bölge kurulu tarafından resen veya başvuru üzerine denetim ve incelemeye tabi tutularak, bölge kurulu kararı ile bilirkişilik yapmaktan yasaklanabileceği, bu kararın, ilan edilmek üzere Daire Başkanlığına bildirileceği(...), kuralı getirilmiştir.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 273'ncü maddesi 1/a bendinde, mahkeme bilirkişinin görevlendirilmesine ilişkin kararında inceleme konusunun bütün sınırlarıyla ve açıkça belirlenmesi b) bendinde bilirkişinin cevaplaması gereken soruları belirleyeceği, Bilirkişi Açıklamalarının tespiti ve rapor başlıklı 279'ncü maddesinin 4'ncü fıkrasında "Bilirkişi raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümünü uzmanlığı özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz, hakim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirme bulunamaz" hükmüne yer verilmiştir.

İncelenen dosyadan, Antalya Bilirkişilik Bölge Kurulu Listesinde bilirkişi olarak yer alan davacının UYAP Bilişim Sistemi Bilirkişi raporları arşiv araştırma kaydı sorgulama ekranında yer alan bilirkişi raporlarının re'sen incelenmesi sonucu raporlarında hukuki nitelendirme ve değerlendirmeler de bulunduğu ve kayıtlı uzmanlık alanları içinde "sigorta" uzmanlık alanı bulunmamasına rağmen "Motorlu Araç Değer Kaybı" alt uzmanlık alanının inceleme alanının konusuna giren rapor düzenlediği hususunda davacıdan alınan yazılı savunma sonrası davacının 6754 sayılı Kanunun 13/1-c ve 13/2 maddeleri uyarınca uyarılmasına ilişkin işlem üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır. **08/09/2020 tarihinde Daire Başkanlığının internet**

sitesinde yayımlanan dava konusu düzenlemenin 27. maddesinde; “Kusurun tespiti normatif bir değerlendirmeye mümkündür ve sadece hakim yetkisindedir. Bilirkişi münhasıran hakim yetkisinde olan kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hakim yerine geçmeyi ifade eder.” kuralına yer verilmiştir.

08/09/2020 tarihinde Daire Başkanlığının internet sitesinde yayımlanan Düzenleyici işlem yönünden yapılan incelemede;

Yukarıda yer alan yasal düzenlemelere göre çözümü ve uzmanlığı ve özel teknik bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişiye başvurulacağı belirtilmiştir. Kural olarak bilirkişinin yetkisi kendine verilen görevle sınırlı olmalıdır. Buna göre davanın türü ve maddi olayın niteliğine, göre hakim tarafından belirlenen soru çerçevesinde rapor hazırlamakla sorumlu olan bilirkişi tarafından inceleme konusunun sınırını aşacak nitelikte hukuki değerlendirme yapmasına olanak bulunmadığından söz konusu düzenlemede hukuka ve yasaya aykırılık görülmemiştir.

Davacının uyarılmasına ilişkin olarak tesis edilen işlem yönünden;

Davacıya Antalya Bilirkişilik Bölge Kurulu Başkanlığı tarafından uyarma yaptırımı uygulanmasına ilişkin işlemin sebebinin, davacının bilirkişi raporlarında tarafların kusur oranların ve kusur durumlarını belirterek hukuki nitelendirmede bulunduğu, bunun Bilirkişilik Kanununun 3/2 maddesine aykırı olduğu, birçok dosyada hukuki nitelendirmede bulunduğu uzmanlık alanı içinde yer almayan "Sigorta Temel Uzmanlık Alanının" "Motorlu Araç Değer Kaybı" alt uzmanlık alanında rapor düzenlemek olduğu anlaşılmaktadır. Davacının çözümü özel ve teknik bilgiyi gerektiren sorunun mahkemece açıkça belirtildiği konu kapsamı sınırlarının açıkça gösterilerek görevlendirildiği, buna göre düzenlediği raporların mahkeme hakimince kabul edildiği, UYAP'ta görev seçiminde kusur oranının tespiti altında başlık bulunduğu hususundaki iddialarının aksi yönde bir tespitin yapılmadığı, bilirkişinin kendisinden istenilen inceleme konusu ile sınırlı sorumluluğu bulunduğu göz önünde alındığında düzenlediği raporlarda kusur, kusur oranının belirlenmesi nedeniyle hukuki nitelendirme yaptığından bahisle uyarma yaptırımı uygulamasında hukuki isabet bulunmamakla birlikte, raporların bir kısmında maddi olguların ilgili mevzuat kapsamında uygun olup olmadığı yönünden hukuki değerlendirmelerde bulunduğu, makine mühendisi olan davacının sigorta "temel uzmanlık alanının" "Motorlu araç değer kaybı" alt uzmanlık alanının inceleme konusuna giren hasar hesabı yapmak suretiyle rapor düzenlediği anlaşıldığından, Bilirkişi Yönetmeliği'nin 11/2'nci fıkrasını ihlal eden davacıya uyarma yaptırımı uygulanmasına ilişkin işlemde hukuk aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onuncu Dairesince, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

MADDİ OLAY VE HUKUKİ SÜREC :

Antalya Bilirkişilik Bölge Kurulu Başkanlığınca, listelerinde kayıtlı olan ve kusur durumuna göre bilirkişi raporu hazırlayıp Bilirkişilik Kanunu'nun 3. maddesinin 2. fıkrasına ve 13. maddesinin 1. fıkrasının (ç) bendine aykırılık teşkil edecek şekilde hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunduğu ileri sürülen bilirkişilerin UYAP Bilişim Sistemi Bilirkişi Raporları Arşiv Kaydı Sorgulama ekranına göre sunmuş oldukları raporların içerikleri hakkında, 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 9. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendi ve Bilirkişilik Yönetmeliği'nin 59. ve devamı maddeleri uyarınca inceleme başlatılmıştır.

Kamulaştırma (Mühendis, Mimar, Şehir Plancıları), Güneş Enerjisi, Rüzgar Enerjisi, Nükleer Enerji, Enerji Verimliliği, Basınçlı Hava Tesisatı, Basınçlı Kaplar, Buhar Tesisatı, Doğal Gaz Tesisatı, Havalandırma Tesisatı, Hijyenik (Temiz Oda ve Ameliyathane) Klima Tesisatı, Isıtıcı, Soğutucu, Klima, İklimlendirme Cihazları, Kalite Yönetimi, Klima Tesisatı, Lpg Tesisatı, Alet ve Makine Değerleme, Mekanik Tesisatı (Isı Yalıtımı, Sıhhi Tesisat, Pis Su Tesisatı, Isıtma Tesisatı), Motorlu Taşıt, Trafik Kazalarına Sebebiyet Veren Teknik Sorunlar, Soğutma Tesisatı, Makine ve Teçhizat, Araç, Ekipman, Alet, İş Makinaları Gibi Menkul İşletme Tesisatının Değerlemesi, Yangın Söndürme Tesisatı, Yangın Algılama ve Uyarma Sistemleri, Kamulaştırma (Mühendis, Mimar, Şehir Plancıları), Adli Trafik, İz İncelemeleri, Asansör Tesisatı, Hidrolik Pnömatik Sistemler, Kaldırma ve İletme Makinaları, Medikal Gaz Tesisatı, Sanayi Tipi Mutfak ve Çamaşırhane Tesisatı, Yüzme Havuzu ve Filtrasyon Tesisatı, Arıtma Tesisatı, İş Sağlığı ve Güvenliği uzmanlık alanlarında bilirkişi olarak görev yapan davacının, Antalya 3. İş Mahkemesinin 2015/599 E. ve 2019/154 T. sayılı, Antalya 4. İş Mahkemesinin 2017/33 E. sayılı, Antalya 5. İş Mahkemesinin 2014/497 E., 2012/127 E. sayılı, Antalya 9. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2017/204 E., 2018/314 E., 2015/388 E., sayılı, Antalya 2. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2019/24 E., 2019/37 T., 2018/164 E. sayılı, Antalya 14. Asliye Ceza Mahkemesinin 2019/430 T., 2019/610 T., 2017/227 E., 2018/772 E. sayılı, Antalya 16. Asliye Ceza Mahkemesinin 2019/248 T. sayılı, Antalya 25. Asliye Ceza Mahkemesinin 2019/426 T. sayılı, Antalya Cumhuriyet Başsavcılığının 2019/44468 S., 2019/70882 S., 2019/17503 T., 2019/18109 T. sayılı, Manavgat 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2018/115 E., 2012/477 E. sayılı, Manavgat 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2016/167 E., 2018/254 E., 2018/41 E. sayılı, Manavgat 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2016/270 E., 2018/264 E., 2018/194 E., 2019/63 E., 2018/178 E., 2018/131 E., 2017/324 E. sayılı, Manavgat İş Mahkemesinin 2019/140 E., 2018/54 E., 2017/397 E. sayılı, Serik 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2019/70 T. sayılı, Serik 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2016/984 E. sayılı, Serik 1. İş Mahkemesinin 2019/611 E. sayılı, Serik Cumhuriyet Başsavcılığının 2019/5635 S. sayılı dosyalarında bilirkişi olarak görevlendirildiği, bu kapsamda düzenlenen raporların bir kısmında tarafların kusur oranlarını ve kusur durumlarını belirlemek suretiyle hukuki nitelendirme veya değerlendirmelerde bulunduğu, bir kısmında ise "sigorta" temel uzmanlık alanı ve "motorlu araç değer kaybı" alt uzmanlık alanında uzmanlığı bulunmamasına karşın bu alanın konusuna girecek şekilde rapor düzenlediği iddiasıyla davacı hakkında inceleme başlatılmıştır.

İnceleme sonucunda, Antalya Bilirkişilik Bölge Kurulunun 14/10/2020 tarih ve 2020/271 sayılı kararı ile 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 13. maddesinin 1. fıkrasının (ç) bendi ve 2. fıkrası gereğince davacının uyarılmasına karar verilmiştir.

Bu karara karşı davacı tarafından itiraz edilmesi üzerine Antalya Bilirkişilik Bölge Kurulunun 18/11/2020 tarih ve 2020/418 sayılı kararı ile itirazın reddine karar verilmiştir.

Bunun üzerine anılan Standartlar'ın ilgili kısmı ile birlikte Kurul kararlarının iptali istemiyle açılan dava sonucunda Antalya 3. İdare Mahkemesinin 24/03/2021 tarih ve E:2021/314, K:2021/216 sayılı kararı ile dava dilekçesinin reddine karar verilmiştir.

Anılan kararın 30/04/2021 tarihinde tebliğinin ardından davacı tarafından Kurul kararları ile Standartlar'a karşı ayrı dilekçeler ile dava açılması sonucunda, Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Daire Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan “*Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdeler kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder.*” ibaresinin iptali istemini içeren dilekçe üzerine oluşturulan dava dosyası Antalya 3. İdare

Mahkemesinin 01/06/2021 tarih ve **E:2021/591**, K:2021/432 sayılı kararı ile Danıştay'a gönderilmiş ve Dairemizin 2021/3687 sayılı esasına kaydedilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

ESAS YÖNÜNDEN:

İlgili Mevzuat:

04/02/2011 tarih ve 27836 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan **6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun**;

"Bilirkişiye başvurulmasını gerektiren hâller" başlıklı **266. maddesinde**,

"(1)Mahkeme, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar verir. Ancak genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz. Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez." hükmüne; "Bilirkişilik görevinin kapsamı" başlıklı **269. maddesinde**, "(1) Bilirkişilik görevi, mahkemece yapılan davete uyup tayin edilen gün ve saatte mahkemede hazır bulunmayı, yemin etmeyi ve bilgisine başvurulanan konuda süresinde oy ve görüşünü mahkemeye bildirmeyi kapsar. ..."

hükmüne;

"Bilirkişinin görev alanının belirlenmesi" başlıklı **273. maddesinde**,

"(1)Mahkeme, tarafların da görüşünü almak suretiyle bilirkişinin görevlendirilmesine ilişkin kararında, aşağıda belirtilen hususlara yer vermek zorundadır:

a) İnceleme konusunun bütün sınırlarıyla ve açıkça belirlenmesi.

b)Bilirkişinin cevaplama gereken sorular.

c) Raporun verilme süresi.

(2)Bilirkişiye, görevlendirme yazısının ekinde, inceleyeceği şeyler, dizi pusulasına bağlı olarak ve gerekiyorsa mühürlü bir biçimde teslim edilir; ayrıca bu husus tutanakta gösterilir." hükmüne; "Bilirkişi açıklamalarının tespiti ve rapor" başlıklı **279. maddesinde**,

"(1)Mahkeme, bilirkişinin oy ve görüşünü yazılı veya sözlü olarak bildirmesine karar verir.

(2) Raporda, tarafların ad ve soyadları, bilirkişinin görevlendirildiği hususlar, gözlem ve inceleme konusu yapılan maddi vakıalar, gerekçe ve varılan sonuçlarla, bilirkişiler arasında görüş ayrılığı varsa, bunun sebebi, düzenlenme tarihi ve bilirkişi ya da bilirkişilerin imzalarının bulunması gerekir. Azınlıkta kalan bilirkişi, oy ve görüşünü ayrı bir rapor hâlinde de mahkemeye sunabilir.

(3) Mahkeme, bilirkişinin oy ve görüşünü sözlü olarak açıklamasına karar verirse, bilirkişinin açıklamaları tutanağa geçirilir ve tutanağın altına bilirkişinin de imzası alınır. Kurul hâlinde görevlendirme söz konusu ise bilirkişilerin bilgilerine başvurulanan hususu hemen aralarında müzakere etmelerine imkân tanınır ve müzakere sonucunda açıklanan oy ve görüş, tutanakla tespit edilip; tutanağın altı, bilirkişilere imza ettirilir.

(4) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz." hükmüne;

"Bilirkişinin oy ve görüşünün değerlendirilmesi" başlıklı **282. maddesinde**,

"(1)Hâkim, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendirir." hükmüne yer verilmiştir.

24/11/2016 tarih ve 29898 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan **6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun**;

"Temel ilkeler" başlıklı **3. maddesinde**,

"(1)Bilirkişi, görevini dürüstlük kuralları çerçevesinde bağımsız, tarafsız ve objektif olarak yerine getirir.

(2) Bilirkişi, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.

(3) Genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz.

...

(6) Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren sorun açıkça belirtilmeden ve inceleme yaptırılacak konunun kapsamı ile sınırları açıkça gösterilmeden bilirkişi görevlendirilemez.

...

(8) Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi ile bu Sisteme entegre bilişim sistemleri veya yazılımlar vasıtasıyla ulaşılabilen bilgiler veya çözülebilen sorunlar için bilirkişiye başvurulamaz." hükmü; "Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve görevleri" başlıklı **6. maddesinde**,

"(1)Bilirkişilik hizmetlerinin etkin, düzenli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Bilirkişilik Daire Başkanlığı kurulur. Daire Başkanlığı, bir daire başkanı ile yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

(2) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

...

ç) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin uyacağı rehber ilkeleri ve hazırlayacağı raporların standardını belirlemek. ..." hükmü;

"Bilirkişilik sicilinden ve listesinden çıkarılma" başlıklı **13. maddesinde**,

"(1)Bilirkişiler, aşağıdaki şartlardan birinin gerçekleşmesi hâlinde sicilden ve listeden çıkarılır: ...

ç) 3'üncü maddede belirtilen temel ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunulması. ...

(2) Birinci fıkranın (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen hâllerde ihlalin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımı yerine uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımı uygulanabilir." hükmü;

"Yönetmelik" başlıklı **18. maddesinde**,

"(1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler Bakanlık tarafından yürürlüğe konulur. " hükmü yer almıştır.

03/08/2017 tarih ve 30143 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan **Bilirkişilik Yönetmeliği'nin 5. maddesinde**, Kanun'un 3. maddesi aynı başlıkla ve aynı metin olarak yer almıştır.

Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Dairesi Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan dava konusu **Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde**,

“Kusurun tespiti normatif bir değerlendirmeye mümkündür ve sadece hâkimin yetkisindedir. *Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder.*” düzenlemesine yer verilmiştir.

Dava Konusu Düzenlemenin İncelenmesi:

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun bilirkişiliğe yönelik maddeleri incelendiğinde; mahkemenin, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine veyahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar vereceği; hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı; bilirkişinin, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamayacağı, hâkim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamayacağı; hâkimin, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendireceği kural altına alınmıştır.

6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 3. maddesinde de 6100 sayılı Kanun'da yer alan hükümlere benzer şekilde; bilirkişinin, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamayacağı; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamayacağı, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı kural hâline getirilmiştir.

Esasen anılan hükümler, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın, yargı yetkisinin, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılmasını öngören 9. maddesinin zorunlu ve doğal sonucu olup; çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektirmeyen ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulması, yargı yetkisinin devri anlamına gelebileceğinden, mümkün değildir.

Nitekim bu husus, 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 3. maddesinin 2. fıkrasının gerekçesinde, “...*uyuşmazlığın çözümü, hâkimin hukuk bilgisi dışında özel veya teknik bilgiyi gerektirmesi halinde bilirkişi görevlendirilebilecektir. Özel bilgiden maksat, hukuk bilimi dışında belirli bir bilim dalının araştırıp ortaya koyduğu sonuçlara ilişkin bilgidir. Teknik bilgiden maksat ise fizik, kimya, matematik gibi pozitif bilimlerin verilerinden elde edilen bilgidir. Düzenlemeyle bilirkişinin, raporunda veya yargı mercilerinin önünde sözlü olarak oy ve görüşünü açıkladığı sırada hukuki değerlendirmelerde bulunamayacağı hususu açık ve kesin olarak hüküm altına alınmaktadır. Çünkü iddia edilen eylemin veya maddi vakıaların hukuki niteliğinin tayini ve bunların delillerle ilişkilendirilerek bir sonuca varılması yani **hukukun olaya uygulanması, bilirkişinin değil hâkimin asli görevidir. Bilirkişinin asıl fonksiyonu, hâkim tarafından ortaya konulan teknik konu-hukuki konu ayrımı doğrultusunda herhangi bir hukuki değerlendirmede bulunmadan sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi mahkemeye iletmek veya bu bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulamak suretiyle varmış olduğu sonuçları aktarmaktan ibarettir.** ...*” ifadelerine yer verilmek suretiyle açıklanmıştır.

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'te, oy; "bir toplantıya katılanların, bir sorunla ilgili birkaç seçenekten birini tercih etmesi"; görüş ise "bir olay, varlık veya düşünce üzerinde varılan yargı, fikir; kanaat" olarak tanımlanmıştır.

Çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, mahkemece bütün sınırları ile açıkça belirlenen ve soruları hazır edilen inceleme konusu hakkında oy ve görüşünün alınmasına karar verilen bilirkişi, çizilen sınırlar dâhilinde soruları cevaplandırarak şekilde raporunu hazırlamak, oy ve görüşünü ortaya koymakla yükümlüdür. 6754 sayılı Kanun'un gerekçesinde de ifade edildiği gibi, bilirkişinin asıl fonksiyonu, hâkim tarafından ortaya konulan teknik konu - hukuki konu ayrımı doğrultusunda herhangi bir hukuki değerlendirmede bulunmadan sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi mahkemeye iletmek veya bu bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulamak suretiyle varmış olduğu sonuçları aktarmaktan ibarettir.

Buna göre, 6100 ve 6754 sayılı Kanunların lafzı, amacı ve gerekçesi birlikte değerlendirildiğinde; bilirkişinin hukuk bilimi dışındaki özel ve teknik bilgisini mahkemece yöneltilen sorular çerçevesinde somut olaya uygulaması suretiyle ulaştığı sonucu ifade eden "*kusurluluk (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı)*" *tespitinin*, bilirkişiye 6100 ve 6754 sayılı Kanunlar ile verilip ilgili mahkemece dosya bazında tevdi edilen görev tanımı ve yetki sınırları dahilinde kaldığı, aksi durumda bilirkişilik kurumundan beklenen faydanın sağlanmasına, yani uyuşmazlığın çözümüne etki eden özel ve teknik bilgiye tam olarak ulaşıldığından bahsedilmesine olanak bulunmadığı sonucuna varılmaktadır.

Bir diğer ifadeyle, bilirkişinin, uyuşmazlığa esas konuda oy ve görüşünü (inceleme konusu üzerinde vardığı kanaati) ortaya koyması, varmış olduğu sonuçları aktarırken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunmamak kaydıyla, 6100 ve 6754 sayılı Kanunlara dayanmaktadır. Ancak bilirkişinin, hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaması, sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulayarak vardığı kanaati ortaya koymayacağı anlamına gelmemektedir. Kaldı ki 6100 sayılı Kanun'un 282. maddesinde belirtildiği gibi hâkim, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendirecektir. Bilirkişinin oy ve görüşü, gerekçesinin de ortaya konulması kaydıyla, mahkemeler yönünden bağlayıcı nitelikte bir delil değildir.

Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan ve davaya konu edilen düzenlemede ise, bilirkişinin, münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) konusunda herhangi bir değerlendirme yapamayacağı, aksi yöndeki tutumun bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade edeceği belirtilmiştir.

Bu durumda, sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi mahkemeye iletmek veya bu bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulamak suretiyle varmış olduğu sonuçları -yani oy ve görüşünü aktarmak hususunda kanunen yetkisi olan ve mahkeme kararı gereği tevdi edilen dosya bakımından bu yetkisini kullanmakla yükümlü bulunan bilirkişilerin, kusurluluk (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) konusunda herhangi bir değerlendirme yapamayacağı, uyuşmazlığın içeriğine bakılmaksızın her ne surette olursa olsun bir görüş belirtemeyeceği yolundaki dava konusu genel düzenleyici işlemin, 6100 ve 6754 sayılı Kanunların yukarıda aktarılan hükümlerinin lafzına ve amacına aykırı olduğu sonucuna varılmaktadır.

KARAR SONUCU :

Açıklanan nedenlerle;

1. Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Daire Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması

Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan “*Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdellik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder.*” ibaresinin **İPTALİNE**,

2. Ayrıntısı aşağıda gösterilen toplam 563,70 TL yargılama giderinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine,

3. Posta gideri avansından artan tutarın kararın kesinleşmesinden sonra davacıya iadesine,

4. Bu kararın tebliğini izleyen günden itibaren 30 (otuz) gün içinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'na temyiz yolu açık olmak üzere, 11/03/2025 tarihinde oy çokluğuyla karar verildi.

(X)-KARŞI OY:

Dava, Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Daire Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan “*Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdellik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder.*” ibaresinin iptali istemiyle açılmıştır.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun bilirkişiliğe yönelik maddeleri incelendiğinde; mahkemenin, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine veyahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar vereceği; hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı; bilirkişinin, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamayacağı, hâkim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamayacağı; hâkimin, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendireceği kural altına alınmıştır.

6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 3. maddesinde de 6100 sayılı Kanun'da yer alan hükümlere benzer şekilde; bilirkişinin, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamayacağı; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamayacağı, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı kural hâline getirilmiştir.

Bu durumda, anılan Kanun hükümlerine uygun olarak, bilirkişinin "kusurluluk (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdellik kusur oranı)" tespitinin, hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunması kapsamında kabul edilerek yasaklanması yolunda getirilen düzenlemede hukuka aykırılık görülmediğinden, davanın reddi gerektiği oyu ile Daire kararına katılmıyoruz.